



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponensis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofvrti, 1678

Liber Tertius, De Incarnatione

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

Controversiæ Secundæ,
DE CHRISTO,
 LIBRI TERTII,
 DE
INCARNATIONE,
 CAPUT OCTAVUM,
 DE
Unione Hypostaticâ.

Rætermittuntur non immeritò libri duo præcedentes de Christo, ut potè de iis Quæstionibus agentes, quarum causâ Bellarmino nihil cum Evangelicis fuit negotii, sed cum Arianis, Eorumq; sectatoribus tam antiquis quam recentioribus, in quorum refutatione etsi fortè hic & ibi aliquid posset notari, quod ad mentem Augustini non est, tamen ne nodum in scirpo quælivisse videar, aut quidquam in hæreticorum ab Ecclesiâ damnatorum gratiam scripsisse, manum à labore hoc abstraheo, quamvis id silentio transiri non possit aut debeat, Bellarminum quidem pro Mysterio Trinitatis, & in specie pro adferendâ Christi & Spiritus S. Divinitate, Illius etiam æternâ Generatione, Hujus autem Processione æternâ contra utriusque adversarios & hostes quasi juratos fortiter disputasse; at D. *Dorscheum*, Argentinensem Theologum de Ecclesiâ Christi & toto orbe Evangelico meritissimum, diversis Tractatibus dudum ostendisse, Scriptores Scholasticos, quin & Bellarminum quoq; non semel, Mysterio huic variis hypothësis, Antiquitati orthodoxæ, & in primis Augustino contrariis partim, partim ignotis non parum iniquos esse, quin & pleraque S. Scripturæ fundamenta, quæ Bellarminus ad probandam Christi Divinitatem ex utroq; Testamento collegit, Glossis impertinentibus contra sensum Ecclesiæ verè Catholicæ, Interpretumq; orthodoxorum, & in primis iterum Augustini mentem labefactâsse; ostensurum methodo eadem malam eorum fidem circa S. Scripturæ pro Divinitate Spiritus S. testimonia, nisi aliæ intervenissent occupationes ac labores publici, hanc interruptentes telam, nescio, an à quoquam tam feliciter pertexendam. Adde ex recentiori schola Morali, esse non paucos, qui expressè statuant & defendant, *Fidem explicitam de Mysterio SS. Trinitatis & incarnationis Dominicæ non esse medium ad Salutem necessarium*, quam Sententiam *Gvimenius* Laymanno & pluribus opusc. aliis adscribit, testaturq; *Caramuel* in Theologiâ Fundamentali *Romæ* in multis correctâ, pag. 322 eodem Anno, quo Romæ fuit, in thesibus Theologorum Societatis hæc inter alia legi, *Fidem de Dn. Christo & Mysterio Trinitatis explicitam, quamvis ex Divinâ Institutione* pag. 380. *semper fuerit in Ecclesiâ, à minoribus (indoctioribus) sufficienter posse credi in fide majorum* Edit. Lugdun. (doctiorum,) & hanc Sententiam ipse *Caramuel* etiam ex professo ibi, & alibi in Theologiâ *Intentionali* contra aliorum objectionis & exceptiones acerrimè defendit, quod pag. 381. num Augustini de hoc Mysterio Sententiæ consentiat, videant ii, quibus Augustini auctoritas est in æstimo. Is certè quindecim pro hujus Mysterii sensu orthodoxo libris non tantum laborasset, nisi ejus cognitionem omninò necessariam fidelibus in Ecclesiâ agnovisset. Ut plura in hanc rem testimonia jam non adducam, in primis hic legi meretur, quod inter alia ad quendam Medicum, nomine Maximum, ad Ecclesiam noviter conversum, Alipii & suo nomine scripsit: *Charitatem tuam in Domini pace salutantes, Epist. 65. & præcipimus & rogamus, ut eos (alios nondum conversos) quod didicisti, docere non differas, unum scilicet Deum esse solum, cui servitus debetur, quæ Latria Græco nuncupatur vocabulo: Et post aliqua: Procul dubio Dominus Deus noster, cui soli per Latriam serviri debemus, non est Pater solus, nec Filius solus, nec solus Spiritus Sanctus, sed ipsa Trinitas, unus Deus solus, Pater & Filius & Spiritus Sanctus, non ut Pater sit ipse qui Filius, vel Spiritus*

Sanctus ipse sit aut Pater aut Filius, cum sit in illâ Trinitate Pater Filii solius, & Filius Patris solius, Spiritus autem Sanctus & Patris & Filii sit Spiritus; sed propter unam eandemque naturam atque inseparabilem vitam ipsa Trinitas, quantum ab homine potest, Fide præcedente, intelligitur unus Dominus Deus noster. Quibus si accedant ea, quæ ad Evodium scriptis, nescio, quid in hac re queat desiderari. Ita autem Doctor augustissimus: *In unum Deum Patrem, & Filium & Spiritum sanctum firmâ pietate credamus, ita ut nec Filius credatur esse, qui Pater est; nec Pater, qui Filius est; nec Pater, nec Filius, qui utriusque Spiritus est. Nihil putetur in hac Trinitate temporibus locisve distare, sed hæc tria æqualia esse, & coeterna, & omnino esse una natura, non à Patre aliam, & à Filio aliam, & à Spiritu Sancto conditam esse aliam creaturam; sed omnia & singula, quæ creata sunt vel creantur, Trinitate creatante subsistere.* De Mysterio Incarnationis Dominicæ non implicite, sed explicitè cognitu necessario paria ex Augustino adduci possent testimonia, nisi res videretur minus necessaria, ac per se cuicumque in S. literis & Augustini Scriptis mediocriter versato satis cognita.

Missis igitur omnibus, quæ vel in se sunt manifestissima, vel ad Scholasticas subtilitates non cuiusvis Lectori acceptas propius accedunt, quarum discussio Augustini Seculo ut plurimum fuit insolita, earumque ventilatio hodiernum inter ipsos Doctores Papæos valde est ambigua, ad ea nunc faciamus accessum, quæ inter Evangelicos & Papistas sunt controversa, & Augustini auctoritate vel confirmantur vel confutantur. Quem verò ad modum Bellarminus statim sub initium libri hujus tertii capite primo, agens de erroribus temporis hujus circa Incarnationem Dominicam, in genere omnes ferè Lutheranos in eorum retulit censuram, tanquam ea docentes, ex quibus sequatur, eos esse vel Eutychianos, vel Nestorianos, vel Monstrum ex utraq; hæresi natum, cujus erroris author esse videatur Jacobus Faber Stapulensis, quod utrumque suam requireret correctionem, si id jam primariò ageretur; Ita ubi post refutatam & Eutychetis & Nestorii hæresin, (quod in labore iterum aliqua indigerent Examine, & quidam satis rigoroso) ad ipsam explanationem Unionis hypostaticæ duarum in Christo naturarum præscripto capite octavo venit, subsistendum est paulisper idè, quia Augustini intercedit auctoritas omnino vindicanda. Soliti sunt hætenus Evangelici Doctores in describendâ hac unione, ad qualem qualem ejus illustrationem & meliorem pro simplicibus intellectum, adhibere quædam ex naturalibus similia, & inter alia Unionem animæ & corporis humani, idque exemplo & ad imitationem Ecclesiæ Veteris & orthodoxorum in eâ Doctorum, in specie Augustini, cujus Verba ex loco per Bellarminum citato ad præsens Institutum pertinentia hæc sunt: *Sicut in unitate personæ anima unitur corpori, ut homo sit; ita in unitate*

Persona Deus unitur homini, ut Christus sit. Quid ad hæc Bellarminus? *Exemplum hoc valde deficit.* Non dicam, eum & in Sententiæ Augustini exhibitione, & in ejus ad præsentem Controversiam adplicatione à statu Quæstionis & instituto augusti Doctoris aberrare; solum id monebo, neque Augustinum, neque Ejus exemplo Evangelicos hoc simile de Animæ & corporis unione, sicut & cætera, eum in finem adhibere, quasi Mysterium hujus admirandæ Unionis exhauriat, sed utcumque rem explicet, sicut ipse Bellarminus fateri debuit, qui ab hac Augustini castigatione, sicut & aliorum Ecclesiæ Doctorum, omnino abstinere debuisset, nisi & hoc exemplum doceret, reverentiam Patrum apud Doctores Papæos non tantam esse, quantam communiter præ se videntur ferre, cujus rei in posterum plura occurrent documenta, imò in sequentibus statim exhibetur specimen, ubi tertium simile adducit, quod ad hujus Mysterii explanationem Ecclesiæ Doctores scribit adhibere, Augustinum in specie hanc Propositionem, *Deus est mortuus, illi similem statuere, quæ Philosophus dicitur mortuus, quam tamen, etsi Scotus quoque adprober, deficere scribit Bellarminus, me pro censura nihil aliud addente, quam quod in citatâ Augustini Epistolâ satis proluxa hoc simile à me non fuerit inventum & lectum, quamvis si ibidem extaret, quod forsitan me oculatiores videbunt, suam Explanationem orthodoxæ Fidei analogam non adeò difficulter posset obtinere, & multò facilius, quam illud simile, quod Bellarminus remotis omnibus cæteris, etiam quæ Thomas, ejusque coætaneus Bonaventura, (in quo Adamum non peccasse, Præceptor Halensis judicavit, ac Papa Sixtus numero & ordine quartus in Canonizatione Ejus adfirmavit, eum ea de rebus Divinis scripsisse, ut Spiritus Sanctus in eo locutus videatur,) in medium adduxerunt, ducibus Bernhardo & Damasceno, quam maximè accomodum existimat, comparans Mysterium Incarnationis cum Mysterio SS. Trinitatis, ut nimirum ex unâ re singulari illustraret aliam æque singularem, quod ita explicat: *Ut enim singulare est,**

quod

vid. Andr.
de Mendo
in Stat.
p. 403.

quod sint in DEO tres perfectæ hypostases cum unâ solâ & simplicissimâ naturâ; Ita singulare est, quod sint in Christo tres nature, DEITAS, anima & caro, cum unâ hypostasi simplicissimâ, pro triade naturarum in Christo, ad depellendam novitatem hujus phraseologie suspectam, Augustini auctoritatem citans, hoc modo & numero naturas in Christo exhibentis. Non ero jam de eo sollicitus, annon aliquâ ratione unio personarum in Mysterio Trinitatis comparari possit cum unione Naturarum in personâ Christi, vel versâ vice hæc cum illâ, & quænam de eâ Bernhardi & Damasceni sit Sententia; illud jam hic disquirendum est, num Augustinus Doctor Ecclesiæ tam augustus author sit triadis Naturarum in Christo, id quod Bellarminus Ei tam audacter, sed simul & impudenter sine omni rubore adscripsit, orthodoxum hunc Patrem orbi Ecclesiastico non parum eo ipso faciens de novitate phraseos ab Analogiâ Fidei apertissimè discedentis suspectum, de quo nullus non testabitur, quicumque Augustini verba, ad quæ Bellarminus respicere videtur, penitus & debitâ cum attentione consideraverit, quæ loco per Bellarminum citato hæc leguntur: *Sic Deo conjungi potuit humana Natura, ut ex duabus substantiis fieret una persona, ac per hoc jam ex tribus, scilicet DEO, Animâ & carne.* Quæ Augustini verba etiam aliquam singularem & inusitatam in Ecclesiâ circa hoc sublime Fidei Mysterium exhibeant loquendi formam, nullam tamen inferunt naturarum in Christi personâ triadem, quam Bellarminus defendendam suscepit. Hinc Sententiarum Magister Lombardus, ubi præter alia hæc etiam Augustini Verba citavit, addens, *his aliisq; Autoritatibus se munire, qui dicunt, personam Christi compositam esse vel factam, sive constantem ex duabus Naturis, sive ex tribus Substantiis;* post intelligentiam hujus & similibus Propositionum executus, nunquam trium Naturarum, sed duarum tantum mentionem fecit, scribens: *Variatur intelligentia, cum dicitur, Deus est homo, & homo est DEUS; dicitur enim DEUS esse persona subsistens in duabus & ex duabus naturis, & persona subsistens in duabus & ex duabus naturis dicitur esse DEUS, id est, Verbum vel Natura Divina, potest enim prædicari Persona simplex vel Natura de persona composita.* Indè etiam post plures Scholasticos Auctores, in specie Swarezium & Vasquezium, de hac loquendi formâ amplissime agentes, noviter de Lugo, Cardinalis hanc expressè formavit Conclusionem: *Verbum non solum adsumpsisse Materiam & Formam, seu verum corpus & Animam rationalem, sed has partes unitas, addens, esse hanc Conclusionem contra Sententiam eorum, qui dicunt, Verbum adsumpsisse illas partes, non tamen unitas, de quâ Swarezium dicat, esse hæresin contra id, quod definitum sit in Synodis Ephesinâ & Chalcedonensi aliisque, scilicet, Verbum adsumpsisse carnem animatam Animâ rationali, & carnem animatam esse carnem Animæ unitam, quin & Thomam dicere, oppositum esse hæreticum;* præterea displicuisse hunc loquendi modum de tribus in Christi personâ Naturis Damasceno, ad quem tamen Bellarminus provocavit, ut & Paulino, Aquilejensi Episcopo, statuentibus, *non dici debere, Christum constare ex tribus Substantiis, sed ex duabus, quarum una, scilicet Humanitas, constet etiam ex duabus, nimirum Animâ & corpore, alioquin si numerandæ essent partes remotæ, posset dici, Christum constare ex sex Substantiis, scilicet divinitate, Animâ & quatuor Elementis, ex quibus constat corpus.* Et quia Concilii cujusdam Tolerani meminit, in quo hæc Phrasîs & loquendi modus occurrit, desumptus, ut Ipse existimat, ex Patribus, nominatim Augustino & aliis; ideò addit observationem Vasquezii, Patres Toleranos, & ante eos Augustinum cum quibusdam aliis, cautè hic dixisse: *esse in Christo duas Naturas & tres Substantias, quia Substantia latius patere videatur quam Natura, & ideò unam humanam Naturam non dici constare ex duabus Naturis, sed ex duabus Substantiis, ut ut ipse non adprobat hoc discrimen, hoc tandem pro ultimâ hujus Quæstionis resolutione de suo addens, negandum non esse, esse magis frequentem & usitatam loquutionem, quâ Christus dicitur constans ex duabus Substantiis seu Naturis, atq; adèò magis retinendam &c.*

lib. 13. de Trin. cap. 17.

lib. III. distinct. 6. & 7.

de Incarn. Disp. 13. pag. 212.

conf. D. Dorich, ad Concil. Francof. pag. 122.

CAPVT NONVM & DECIMVM,

DE

Communicatione Idiomatum.

AGnoscit quidem Bellarminus & rectè, ex Unione hypostaticâ sequi Communicationem Idiomatum, negat autem, & id malè, hanc Idiomatum communicationem esse realem respectu ipsarum Naturarum, quasi ipsa divinitas facta sit passibilis, & Humanitas realiter facta sit omnipotens, secundum Lutheranos, quamvis contra Calvinistas Theodorum Bezam & Petrum Martyrem addat: *nec planè verbalem esse, sed realem esse quidem,*

F 4

verum

lib. I. de
Trin.
cap. 13.

conf.
Barth. ad
Claud. de
statu Ani-
mæ. p. 282
seqq.

Serm. 191
de Temp.

verum respectu hypostaseos utriusque Naturæ, non autem respectu ipsarum Naturarum, provocans iterum præter aliorum Patrum in specie ad Augustini auctoritatem, cujus Verba ex loco per Bellarminum citato hæc sunt: *Nisi ipse idem esset filius hominis propter formam Servi, quam accepit, qui est Filius DEI propter formam DEI, in quâ est, non diceret Apostolus de hujus Seculi Principibus, si cognovissent, Dominum Gloriæ nunquam crucifixissent; ex forma enim Servi crucifixus est, & tamen Dominus Gloriæ crucifixus est, talis enim erat illa susceptio, quæ DEUM hominem faceret, & hominem DEUM. Quid tamen propter quid, & quid secundum quid dicatur, adjuvante Domino prudens & diligens & pius Lector intelligit. Nam, ecce, diximus, quia secundum id, quod Deus est, glorificat suos, secundum hoc utique, quod Dominus Gloriæ est, & tamen Dominus Gloriæ crucifixus est, quia rectè dicitur & Deus crucifixus, non ex Virtute Divinitatis, sed ex infirmitate carnis; sicut dicimus, quia secundum id, quod Deus est, judicat, hoc est, ex potestate Divinâ, non humanâ, & tamen ipse homo judicaturus est, sicut Dominus Gloriæ crucifixus est. Hæc Verba Bellarminus studio & datâ quasi operâ omisit, solâ loci citatione contentus, quia prævidit, ea non pro se, sed contra se militare, si ritè & ad Augustini mentem intelligantur. De cætero, quamvis abstractivæ locutiones, ubi subjectum una ex duabus Naturis exhibetur in abstracto, orthodoxis in Antiquitate Ecclesiasticâ Doctoribus, non adeo sint inusitata, nominatim Augustino, si modò author est illarum de Trinitate Quæstionum, quæ tanquam operis de hoc Mysterio compendium Tomo operum tertio exhibentur, inter quas hæc etiam Quæstio paulò ante finem proponitur: *Verum Divinitas cum Carne concepta & nata & passa est, & cætera, quæ Humanitatis propria esse noscuntur?* Et responsio subjungitur: *Vtq; Divinitas suæ Carnis conceptione concepta est, & nativitate nata, sensuq; humani adfectus participatione mortem, quam spontè susceperat, non Natura sua potentiam perdens, per quam cuncta vivificat, & ipse Author, qui spontè natus est, spontè est passus; & idem opus, quia utrumq; unus, licet non alio cogente, solus tamen ipse perpetitur, salvâ Divinitatis impassibilitate.* Neque legimus, Augustinum, vel quicumque harum ex Augustino Quæstionum collector fuit, à quoquam orthodoxorum ob hanc locutionem abstractivam in suspicionem alicujus heterodoxias esse pertractum, id quod de aliis etiam Scriptoribus Ecclesiasticis eadem phrasi innocenter suo tempore utentibus certum est; vix tamen Bellarminus aut aliquis hyperaspistes Ejus ostendere poterit, ullum ex Evangelicis Doctoribus in hæc Controversiâ occupatis hæc phrasi ita nudè & crudè fuisse usum, sicut Bellarminus eis in genere adscribit, ut jure eis ob id ipsum Eutychanismus possit imputari, sicut Ille è contrario Nestorianismus vix effugere poterit, aut ejus foetum, Allæosin Zwinglianam omninò declinare, dum quidem videri vult verbalem *Bezæ & Martyris* Communicationem tanquam insufficientem, repudiare, sed realem non aliter admittit, nisi solo hypostaseos utriusque Naturæ, non autem ipsarum Naturarum respectu, quam subtiliores Zwingliani hodiè non solum libenter admittunt, sed & ipse olim Nestorius dubio sine amplexu fuisse. Sed non satis habuit Bellarminus solâ citatione Augustinum opponere Evangelicis, verum plus ultra sibi duxit eundem. Inde sequenti capite, ubi Quæstionem hanc latius tractat, prolixo satis Augustini testimonio Evangelicos ob realem Idiomaticam Communicationem non obscure Eutychanismi reos orbi Christiano stitit, verbis sequentibus: *Illorum execramur blasphemiam, qui novo sensu adserere conantur, à tempore carnis accepta omnia, quæ erant Divinitatis, in hominem demigrasse, & rursus, quæ Humanitatis erant, in Deum esse transfusa, ut quod nulla unquam heresis ausa est dicere, vincatur (aliàs videatur) hæc confusione utraq; exinanita esse Substantia, & deitatis scilicet & Humanitatis, & omisso statu proprio in aliud esse mutata.* Ipsum Sermonem, ex quo testimonium hoc est desumptum, quod attinet, ostendit Eruditissimus hodiè Sorbonista, *Laurojus*, in peculiari Dissertatione, de authore vero Professionis Fidei, quæ Pelagio &c. tribui debet, ante Annos non ita multos iteratò editâ, hanc Fidei Professionem, quæ in citato Sermone exhibetur, & in quâ laudatum legitur testimonium, quasdam tangere hæreses, quarum Augustinus nullam in libro de hæresibus faciat mentionem, cum tamen credibile non sit, Eum in hæc Fidei Professione hæreses damnavisse, quas in libro de hæresibus præterisset; præterea Authorem Professionis certam quandam Joviniani hæresin omninò secus accipere, ac Augustinus in citato de hæresibus libro retulerit, quin & Augustinum aliter ibidem representare hæresin Apollinaristarum, quàm in hæc Fidei Professione repræsentetur. Porro, quod in Sermone citato tribuitur Augustino, ab antiquorum Patrum, ut & ipsius Augustini usu*

ulu penitus abhorretere. Nullum esse et anti illorum multitudine, qui cum ad populum diceret Christianum, peracto Exordio statim adgressus sit Apostolicum, Nicenum vel Constantinopolitanum Symbolum, quod continuo nec ullis distinctum Commentariolis recitaverit, eoque recitato finem dicendi fecerit, quem ad modum hoc in sermone representatur. Aliter le Augustinum gessisse, cum de catechizandis rudibus scripsit; aliter Eum, qui apud Eum ad Catechumenos habuit concionem, & libros quatuor de Fidei Symbolo ad eodem edidit. Aliter alios. Insuper illud addendum, quod nec Possidius in Indiculo, nec diligentissimus operum & Sermonum Augustini lustrator Beda, ullum huic Sermoni præbeant testimonium. Quin & illud accedere, quod hæc Fidei professio, quæ maxima pars illius Sermonis, ex quo citata à Bellarmino Verba sunt desumpta, ante Caroli M. tempora Augustino adscripta non fuerit; imò non facile inveniri, qui ante Seculum tertium supra decimum Augustino eam tribuerit, & quod præprimis observandum, non immeritò dubitari, utrum libellus hic integer & sine ullâ additione ad nos pervenerit, hæc in specie videri inserta, quæ Bellarminus contra Evangelicos, impertinenter quamvis, exindè produxit, nimirum contra Eutychetis opinionem scripta, cujus hæresin post Augustinum esse sparsum, ipse Bellarminus in Epitome Chronologicâ docuit, in quo alii etiam Papistarum Chronologi consentiunt. Hæc & plura his similia & amplissimè quidem tractat citatus Sorbonista *Launojus* in laudatâ Dissertatione, ex quâ excerpte placuit ad præsens Institutum pertinentia, quia fortè in paucorum manibus est, ut & pleraque Eius opuscula, quamvis dignissima, quæ ob non paucos raræ sinceritatis & mentis apertissimæ radios hic & ibi satis clarè transparentes ab omnibus orthodoxæ Veritatis cultoribus studiosè legantur. Posito autem ex superabundanti & indebita liberalitate, esse hæc ipsius Augustini Verba, quæ Bellarminus contra Evangelicos in aciem produxit, tam non nocent aut ullâ ratione obsunt eorum doctrinæ, ut, si Bellarmino id demonstrandum fuisset, aqua Ei ut non semel aliàs hæssisset, seque injuriam Evangelicis intulisse, ac calumniosè alienam eis adfixisse doctrinam, fateri debuisset. Ubi enim, quæso, ulli Evangelicorum in mentem venit aut in chartam excidit, Idiomatica & Proprietates Divinitatis in hominem demigrasse, & versâ vice Idiomatica & Proprietates Humanitatis in Deum esse transfusa & hæc ratione confusa? Nisi id ostendatur, est & manet Bellarminus calumniæ Evangelicis innocenter impactæ reus, & quicumque Bellarmini partes hic etiam defendendas suscipiet.

CAPVT VNDECIMVM & seqq.

DE

Ubiquitate Humanitatis Christi.

Evangelici quidem nec quoad nomen, nec quoad rem agnoscunt Ubiquitatem, cum neque hoc nomine describant Majestatem omnipræsentis vi unionis, quæ dicitur, personalis Christo Homini communicatam, neque etiam, & multò minus quidem, admittant eam distæ ubiquitatis monstruam descriptionem, quam præter alios Papistæ etiam, contra toties iteratas in publico Protestationes & explicationes Symbolicas, per solam calumniandi & innocentes traducendi libidinem, à Christo Majestatis suæ rigoro vindice vindicandam, Evangelicis adtribuere non verentur, eosque ob hoc ipsum tanquam Dogma omni tempore in Ecclesiâ inauditum nemini non facere exosissimos omniq; odio perquam dignos. Verùm si terminus hic ubiquitatis, utpotè Philosophicus ab iis imperfectionibus purgetur, quas abusus ut plurimum Sophisticus eidem solet adfricare, & quæ in sensu crassiorum primo adpectu incurrunt, si modò res ex æquo & sincerè agatur, fortè non adeò incompetens erit ad hoc Mysterium vel impertinens, ut non paucis hætenus inter ipsos etiam (utinam non pseudo-) Evangelicos fuit visum; quamvis, ut omnis occasio iniquius de hoc Dogmate propter nomen tam exosum sentiendi præcindatur, consultius omninò sit, in terminis Omnipræsentis hoc Mysterium tradere, intra quos hætenus plerique & fortè omnes Evangelici Doctores se continuerunt, ac feliciter illud contra quosvis obtrectatores DEI gratiâ defenderunt. His breviter ex necessitate præmissis, ad ipsius Controversiæ ventilationem accedimus, quam Bellarminus insigni prolixitate per integram capitum decadem tractavit, ea exindè repetituri, quæ ad vindicandam Augustini auctoritatem inprimis pertinere videbuntur, ut nimirum

vid. D. Dorich. Anti. Co. gent. pag. 236.

vid. D. Calov. Metaph. Div. Tom. I. pag. 176.

in hoc

in hoc etiam puncto tam augustus Doctor sit & maneat Testis & Confessor Evangelicæ Veritatis. Initium verò facit Bellarminus inde, ut demonstret, Ubiquitatem vel Majestatem Omnipræsentis Christo-Homini communicatæ repugnare expressis Scripturæ dictis, & quidem in specie illis, quæ DEum esse ubiq; vel Omnipræsentem docent, eog; ipso Eum ab omnibus creaturis discernunt, inter quæ recenset illud Davidicum: *Quò ibo à Spiritu tuo, & quò à facie tuâ fugiam?* addens, Patres ex hoc DEI attributo probare, Spiritum Sanctum esse Verum Deum, non creaturam, cæteris Patribus Augustinum subjungendo, pro Spiritus Sancti Divinitate ex Oraculo hoc militantem. Sed nihil hoc contra Evangelicorum doctrinam, qui sicut nulli creaturæ Majestatem omnipræsentis adscribunt, ita dum Christo-Homini per unionem, quæ personalis vocatur, præter alia, hoc etiam Idioma in S. Literis expressissimè legunt adscriptum, nihil omninò putant derogari Divinæ Majestati, quæ humanam in Christo Naturam voluit hoc etiam dono dotatam, neque Augustinus hic contrarius est nobis, ut statim porrò videbimus. Quamvis enim Bellarminus cum quibusdam aliis Patribus Eum nobis opponere conetur, frustra tamen laborat, nosque ad Augustini mentem orthodoxam penitus cognoscendam manu quasi ducit, dum ubiquitatem vel Majestatem Omnipræsentis Christo-Homini communicatam iis etiam repugnare existimat Scripturæ testimoniis, quibus Patres probant, duas esse in Christo Naturas, inter quæ præcipuum esse dicit, quo Christus de se ipso clarissimè testatus legitur: *Nemo ascendit in Cælum, nisi qui descendit de Cælo, Filius hominis qui est in Cælo: ex quo loco plurimos Patrum, & inter eos Augustinum, deducere observat, Christum esse DEum & hominem, quia, quando erat corpore solum in terrâ, dicebat tamen se esse in Cælo, nimirum Deitate.* Augustini Verba, quibus ex ore Christi oraculum compendiosè explicat, hæc sunt: *Ecce, hic erat, & in Cælo erat; hic in Carne, & in Cælo erat Divinitate, imò ubiq; Divinitate, natus de Matre, non recedens à Patre.* Nihil omninò contra Evangelicos, si modò Sententia augusti Doctoris ritè capiatur, quam in eadem Expositione Johannæ non semel uberius exposuit, hæc inter alia scribens: *Non dixit, erat, sed Filius hominis, inquit, qui EST in Cælo. In terrâ loquebatur, & in Cælo se esse dicebat, & non, (rectius, cum) ita dixit, quò pertinet, nisi ut intelligamus, unam personam esse Christum, Deum & hominem, non duas, ne Fides nostra non sit trinitas, sed quaternitas.* Et post aliqua: *Sic erat Filius hominis in Cælo, quem admodum Filius Dei erat in terrâ; Filius Dei in terrâ in susceptâ carne, Filius hominis in Cælo in unitate Personæ.* Quæ Verba postrema tam sunt clara, ut non clarius Evangelicorum mentem de hoc Fidei Myserio exprimere potuerint. Similem ferè in modum alibi etiam hoc Christi oraculum explicavit: *In terrâ erat, & in Cælo se esse dicebat, & quòd est majus, in Cælo Filium hominis, ut unam demonstraret in utrâq; Natura Personam, in eo, quod DEI Filius erat æqualis Patri, Verbum Dei in principio, Deus apud Deum: & in eo, quod Filius hominis erat, adsumentem animam & carnem humanam, & indutus hominem exiens ad homines, quia in hoc utroq; non duo Christi sunt, nec duo Filii Dei, sed una Persona, unus Christus, Dei Filius, idemq; unus Christus, non alius hominis filius, sed Dei Filius secundum Divinitatem, hominis filius secundum carnem.* Et iterum post aliqua ibidem: *Idem Filius hominis, qui Filius est Dei, sedet in Cælo, qui ambulat in terrâ. In Cælo erat, (rectius ex Textu, EST) quia ubique Christus, idemque Christus & Filius DEI & Filius hominis. Propter unitatem personæ in terrâ Filius DEI, propter eandem personæ unitatem esse probamus in cælo Filium hominis.* Addo alium adhuc locum, ubi hæc Christi Verba porrò ita illustrat augustissimus Doctor: *Quamvis in terrâ factus sit Filius hominis, Divinitatem suam tamen, quâ in Cælo manens descendit in terram, non indignam censuit nomine Filii hominis, sicut carnem suam dignatus est nomine Filii DEI, ne quasi duo Christi istâ accipiantur, unus DEUS & alter homo, sed unus atque idem DEUS & homo; DEUS, quia in principio erat Verbum, & DEUS erat Verbum; homo, quia Verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Ac per hoc, per distantiam Divinitatis & infirmitatis Filius DEI manebat in Cælo, Filius hominis ambulabat in terrâ; per unitatem verò Personæ, quâ utraque Substantia unus est Christus, & Filius DEI ambulabat in terrâ, & idem ipse Filius hominis manebat in cælo. Adjungantur ibidem sequentia, & manifestum erit, nihil expressius magisque perspicuum ad explicandam Evangelicorum sententiam de Majestate Ubiquitatis vel Omnipræsentis Christo-Homini communicatâ ab Augustino dici & scribi potuisse, utut Dogma hoc à perisque, qui illud undiquaque hostiliter, cæco ut plurimum impetu & zelo minimè laudabili,*

impe-

Pl. 129.

Joh. III.

Tract. 12.
in Joh.Tract. 27.
ibid. conf.
Tract. 31.Serm. 14.
de Verb.
Apost.lib. 1. de
peccat.
merit. &
remiss.
cap. 31.

impetunt, tanquam ipsâ novitate suspectum & in antiquiore Ecclesiâ inauditum pro-
scribatur. Quæ circa ipsum Oraculi hujus de Filii hominis adscensu & descensu sen-
servanda, hic brevitate gratiâ omittuntur; cum satis nunc esse possit & debeat, Au-
gustinum à Bellarmino pro se contra nos citatum in ejus Explicatione Ubiquitatis vel
Omnipræsentia Christo homini post Unionem debitæ non hostem, sed ingenuum
esse confessorem, adeoque Evangelicis in hoc etiam Fidei Mysterio non opponen-
dum, sed quam-maximè componendum & tanquam orthodoxæ Veritatis testem
omnibus commendandum, id quod amplius patebit, ubi duce Bellarmino in vindic-
candâ Christi-Hominis Majestate progrediemur, quamvis ad idem terè nobis sit
redeundum.

Nimirum pergit Bellarminus refellere ubiquitatem vel omnipræsentiam Corpo-
ris Christi ex Symbolo Apostolorum, & inter cæteros ex eo in specie Articulo,
qui agit de Adscensione Christi ad Cælos, circa cujus explicationem sequentia habet:
*Catholici credunt, Christum in verum Cælum corporeum adscendisse, sive maneat intra
ipsum Cælum, ut videtur sentire Augustinus, dicens, Christum esse ubiq; ut DEUM,* Epist. 57.
& in aliquâ parte Cæli propter veri corporis modum; sive maneat supra & extra omnes
Cælos, ita ut pedibus tangat convexum summi Cæli, ut Thomas vult. Addit, *Ista non sunt
certa, nec necessariò cognoscenda; Imò Augustinus etiam monet, curiosissimum esse & super-
vacaneum, id querere.* Et post aliqua: *Hæc est sententia omnium Sanctorum, & præcipue
Augustini, ubi monet Dardanum, ut recolat Symbolum & simpliciter credat, Christum homi-
nem post resurrectionem veram verè in Cælum adscendisse, atque ibi in certo nunc esse loco.*
Et quia de corporibus Beatorum gloriosis simul incidit Quæstio, quæ illorum futura sit
ratio in Cælis, subjungit ex Augustino Bellarminus, *sat esse, scire, habituros in Cælo cor-
pora gloriosa statum & motum, prout voluerint, sed omnino decentem.* Mirum est & ver-
satile Ingenium Bellarmini, mox dubitanter, mox autem adsertivè scribentis, adeoque
sibi ipsi non semper constantis. Dubitat de statu Christi post gloriosam ad Cælos ad-
scensionem, num intra an extra Cælum maneat; num a Cælo includatur, an verò
Cælum ambiat, pedibus tangat? Ita enim fuit necessum, ut rationis suæ decempedâ
grande hoc Mysterium dimittatur, & ad normam stulti intellectûs redigat, quod supra
omnem est hominis intellectum. Et tamen, ubi qualitercunque suam de hoc Mysterio
proposuit sententiam, eam dicit omnium esse Sanctorum, & in primis Augustini,
coque ipso sine ulteriori inquisitione amplectendam; quæ tamen discussis omnibus
aliud in se non continet, quàm *Christum verè in Cælum adscendisse.* Atqui id Evange-
lici etiam duce Scripturâ, & prævio, quod dicitur, Apostolorum Symbolo unanimiter
credunt & profitentur, hoc tamen sensu, ut Adscensionem hanc Christi gloriosam Ma-
jestati Omnipræsentia Christo-Homini communicatæ nihil planè existiment dero-
gare. Si enim nullum aliud esset, illud solum & unicum Pauli Oraculum satis evincere
posset, quo Christum idè supra omnes Cælos adscendisse scripsit, *ut omnia implet,* Ephes. 4.
Omnipræsentiam carnis Christi, quæ per laudatam ab Apostolo impletionem omnium
intelligitur, cum juxta Divinam Naturam cum Patre & Spiritu Sancto nunquam non
omnia impleverit, esse ipsius gloriosæ Adscensionis consequens, quæ sicut in termino
Adscensionis cœpit, ita adhucodiè durat, neque respicit omnia solum in Cælo
vel regno gloriæ, sed & in terrâ, ac in primis regno Gratia, Ecclesiâ nimirum militante,
quæ de Capite suo sibi intimè unito & nunquam non quamvis invisibiliter omnipræsen-
tissimo inter tot Inferni portarum minas & insultus indubia est, seque sub Eo tanquam
Protectore Summo & Omnipotentissimo tutam fore & conservatam iri constanter
credit. Et his nullo planè modo contraria sunt aut opponenda, quæ Augustinus de
statu corporis Christi post Adscensionem ad Cælos scripsit, *Eum in loco aliquo Cæli pro-
pter veri corporis modum esse,* cum & illud Evangelicis non inficiantur, ita secundum
Augustini monitum, quod in eadem ad Dardanum Epistolâ extat, *Divinitatem
Christi-Hominis adstruentes, ne corporis veritatem auferant,* cumque Eodem ibidem
porro profitentes: *Vna persona DEUS & homo est, & utrumq; est unus IESUS CHRISTUS,
ubiq; per id, quod DEUS est, in Cælo autem per id, quod homo est;* Sed non vident aut
pervidere possunt Evangelicis, quâ ratione impediatur, si dicatur Christi corpus, quâ ve-
rum ut post Resurrectionem & Adscensionem corpus gloriosum, esse in Cælo & in ali-
quâ Cæli parte; quò minus idem dicatur, imò verè sit in Cælo & in Terrâ omni-
præsens, omniaque gloriôsè & gratiosè implens, utpote ei intimè unitum personæ
cui

Conf. D.
König.
Vindic. 5.
p. 428, seq.

Epist. 57.
ad Dard.

de Fide &
Symb.
cap. 6.
conf. de
Agone
Christi
cap. 25.
de Civit.
Dei lib.
ult. cap.
ult.

vid. D.
Dorich.
Pentad.
Disp. 14.
num. 59.

cui ab utraq; parte ac sine omni contradictione tanquam singulare Divinitatis attributum Majestas omnipræsentia adscribitur, de qua ipsa Majestatis Divina omnipræsentia idem Augustinus ibidem bene monuit: *In eo ipso, quod dicitur Deus ubique diffusus, carnali resistendum est cogitationi, & mens à corporeis sensibus avocanda.* Perplacet etiam, quod idem Augustinus Doctor loco per Bellarminum citato modestissime censuit: *Vbi & quomodo sit in Cælo corpus Dominicum, curiosissimum & supervacaneum est querere; tantummodo in Cælo esse, credendum est.* Non enim est fragilitatis nostra Cælorum secreta discutere, sed est nostra fidei, de Domini corporis dignitate sublimia & honesta sapere. Dum enim Christum corpore suo in Cælo esse dixit, non exclusit terram, quæ ad omnium impletionem ab Apostolo tam sanctè adsertam omnino requiritur, sed simul inclusit, id quod iterum concludere licet exinde, unde in paulò antecedentibus pro legitimo Adscensus & Descensus Domini intellectu Augustinum testem vidimus, ita porro scribentem: *Si Divina Substantia longè distantiore atq; incomparabili divinitate sublimior potuit propter nos ita suscipere humanam substantiam, ut una fieret persona, atque sic Filius hominis, qui erat in terrâ per carnis infirmitatem, idem ipse esset in Cælo per participatam carni Divinitatem; quanto credibilius alii homines sancti & fideles Ejus sunt cum homine Christo unus Christus, & omnibus per hanc Ejus gratiam Societatemq; adscendentibus, ipse unus ascendit in Cælum Christus, qui de Cælo descendit.* Argumentatur Sanctus Pater à præcellentiâ hominis regniti & verè fidelis cum Christo capite uniti, ad præcellentiâ corporis à Christo adsumti, totque illustribus Donis beati, in primis autem non in terrâ solum, sed & in Cælo simul existentis, per participatam videlicet & communicatam Carni Divinitatem; & tamen Bellarminus persuadere Lectori conatur, Augustinum corpus Dominicum, id est, Christum hominem Cælo localiter adfixisse, Ejusq; præsentiam terricolis denegasse, quam tamen in testimoniis antè citatis iisdemq; luculentissimis tam constanter defendit. Et quamvis alibi de statu corporum post hanc vitam glorioso, id quod Bellarminus insuper urget, dubitanter loqui videatur Augustinus, scribens: *Qui motus illic talium corporum sint futuri, temerè definire non audeo, quod excogitare non valeo; tamen & motus & status, sicut ipsa species, decens erit, quicumq; erit, ubi, quod non decebit, non erit.* Illud tamen notanter addidit, ne Lectorem plane dubium à se dimittat: *Certè, ubi volet spiritus, ibi protinus erit corpus, nec volet aliquid spiritus, quod nec spiritum possit decere nec corpus.* Multum hic tribuit Augustinus corpori glorioso meri hominis. Annon putandum est, Eum multò plus adscripsisse corpori glorioso hominis non meri, sed simul DEI, adsumtam gratiosè Naturam post completum Exinanitionis statum eò evehenti, ut omnia impleteret, id est, omnia in Cælo & in terrâ omnipræsentem & omnipotentem gubernaret, inque debito ordine conservaret. Sed adhuc ulterius cum Bellarmino eundem est,

lib. 1. de
peccat.
merit. &
remiss.
cap. 31.

Is ut porro Augustinum Evangelicis in hoc Fidei Puncto opponat, inter alia Patrum testimonia, quibus Ubiquitatem refelli existimat, duo etiam Augustini adducit, quorum prius hoc est: *A quibus homo (nimirum Christus) abscedebat, Deus non recedebat, & idem ipse Christus, homo & Deus.* Ergò ibat per id, quod homo erat, manebat per id, quod ubiq; erat. Explicat ibi Sanctus Pater, quomodo intelligi debeat, quod Christus iteratis non semel vicibus ad Apostolos dixit, se ad Patrem vadere, ob quem sermonem Apostolos non parùm tristes fuisse, seque in posterum à Magistro derelictos existimasse Evangelista memorat, addito consolationis argumento, quò animi eorum ad tranquillitatem compositi fuerant. Præprimis autem illud notandum, loqui Augustinum de eo Christi. Hominis statu, quo etiam si per unionem habuit communicata sibi Idiomatica Divinitatis, ea tamen liberè in illo statu non usurpavit, sed juxta Apostoli informationem se ipsum exinanivit & quasi exiit ad tempus, formam Servi accipiens, de cujus Statu profundissimæ Exinanitionis differentiâ Statui insecutæ Exaltationis oppositæ ab Evangelicis Augustinæ Confessioni sincerè addictis quoad Majestatem Omnipræsentia Christo Homini datam doceatur, ex libris Eorum Symbolicis, nominatim Formulâ Concordiæ ac Eiusdem Apologiâ plus satis constat, nec repetitione iteratâ opus est. Posterius Augustini testimonium, quod Bellarminus contra nos producit, hunc in modum legitur: *Non est consequens, ut quod in Deo est, ita sit ubique, ut Deus; nam & de nobis veracissima dicit Scriptura, quod in illo vivimus, movemur & sumus, nec tamen sicut ille ubiq; sumus. Sed aliter homo ille in Deo, quoniam aliter & Deus ille in homine, proprio quodam ac singulari modo.* In quibus verbis Augustinum clarissime dicit adfirmare Bellarminus, non esse consequens, ut si Verbum est ubique, etiam caro illi unita sit ubique. Sed,

Epist. 57.
ad Dardã.

Sed ut quam-mitissime dicam, quod res est, vim facit Augustini Sententiæ Bellarminus, plusque ex adlegatis ejusdem verbis concludit, quam in eis invenitur. Imò sibi iterum ipsi contrarius est Bellarminus, dum in proximè antecedentibus ingenuè est factus, Augustinum in hac Epistolâ ex professo tractare de eo, quod *convenit carni non ex se, sed ex unione cum Verbo*; utpote quo ipso Evangelicorum cum Augustino in hac etiam Quæstione contentum apertissime demonstravit, ut apertius non poterit. Nimirum, non denegat Augustinus carni à Christo susceptæ, præprimis in Statu Exaltationis, Majestatem omnipræsentis, usumque ejus plenarium, sed modum distinguit, aliâ docens ratione Christum ut Dei Filium, aliâ ut Filium hominis esse in Cælo & in terrâ omnibus creaturis præsentem. Indè particulâ illâ distinctivâ probe observandâ, *Ita, sicut &c.* quibus notanter Augustinus utitur addens, *proprio quodam ac singulari modo hæc intelligi debere, id quod in proximè antecedentibus ex articulo de Ascensione gloriosâ in Cælos, & quæ eam sunt insecuta, clarius adhuc significavit, scribens: Noli dubitare, ibi nunc esse hominem Jesum Christum, undè venturus, memoriterque recole & fideliter tene Christianam confessionem, quoniam resurrexit à mortuis, ascendit in Cælum, sedet ad dextram Patris, nec aliundè, quam inde venturus est ad vivos mortuosque judicandos; & sic venturus est, illa Voce Angelicâ testante, quem ad modum ire visus est in Cælum, id est, in eadem carnis formâ atque substantiâ, cui profectò immortalitatem dedit, naturam non abstulit. Secundum hanc formam non est putandus ubique diffusus.* Quæ iterum clarissima est Sententiâ Evangelicorum expositio, quam ex articulo de Sessione Christi hominis ad dextram Patris plurimum confirmari, certum est, quidquid etiam Bellarminus Augustini auctoritate munit obgannat, dicens, *per dextram DEI non Potentiam & Majestatem Divinam, sed Beatitudinem æternam à multis intelligi, nominatim Augustino, docente, non solum Christum sedere ad dextris Dei, sed omnes etiam electos, juxta Apostoli oraculum: Con- sedere nos fecit in caelestibus in Christo &c.* Ephel. II. cujus tamen dicti Bellarminus sui immemor in sequentibus contra Augustinum non hunc esse dicit sensum, *omnes nos esse sessuros ad dextram Dei in personis propriis, sed in Christo, ut Paulus expressè dicit, addens: Quia ejusdem speciei & nature sumus cum illo homine, qui est in dextra Dei, omnes dicimur per illum sedere in dextra Dei; alioquin totam Scripturam tribuere Christo soli sedere ad dextram Patris: ubi Bellarminus benè distinguit inter dextram DEI absolute, & dextram Patris relative consideratam, quæ distinctio si observetur, res dijudicatu est facillima, id quod ipsè iterum Bellarminus agnovit, secundum hanc Expositionem aliquid videri valere argumentum Evangelicorum, quos iniquissime, more tamen solito, hæreticos dicit, hæc porro contra se ipsum pro nobis scribens: *Ista Sessio ad dextram Patris, qua potentiam significat & Majestatem, Christi data est Humanitati. Quæ cum ita sint, videtur jam negari non posse, quin ipsa Humanitas prædita sit Majestate Divinâ, & proinde sit etiam ubique.* Respondere quidem conatur Bellarminus ad hæc, nobisque hunc eripere clypeum, sed inaniter & in vanum; quin magis semper magisque invitus & nescius arma nobis pro defendendâ Ubiquitate & Omnipræsentia carnis CHRISTI ex Sessione Ejus ad dextram Patris largiter suppeditat, ita enim scribit: *respondeo, datam esse Humanitati istam Sessionem, sed datam non ipsi in se, sed in Supposito; id quod nos Evangelici in gratiam Simpliciorum, quibus termini hi Philosophico-Scholastici non adeò sunt cogniti, exprimere solemus, vi Unionis dictæ Personalis, quâ DEI Filius in upitatem Personæ carnem suscepit humanam, vel ut adhuc clarius cum enucleatissimo Mysterii hujus Interprete Apostolo dicamus, quâ Verbum Caro factum est.* Pergit Bellarminus: *Non enim factum est, ut Humanitas in seipsâ sedeat ad dextram DEI; sicut non factum est per Incarnationem, ut Humanitas sit DEUS, sed ut sit Humanitas Dei, & proinde in concreto dici possit, iste homo est Deus, & sedet ad dextram Patris &c.* Rectè, si rectè voluerit intellectum Bellarminus, quod *Humanitas non in se ipsâ sedeat ad dextram DEI, quia Natura humana hic non in statu simplici & secundum se, sed in statu, ut ita dicam, composito, vel ut iterum phrasi usitatâ mentem orthodoxam clarius explicem, Unionis, quæ dicitur personalis.* Malè è contrario & planè insufficienter, dum proponit *Humanitatem illius personæ, quæ sedet ad dextram DEI, quo ipso verbalem Idiomatum communicationem supra indigitatam innuit, ipsamque communicationis realitatem non obscurè negat.* Et sicut non adprobamus illas locutiones abstractivas, Ex. gr. quam Bellarminus exhibet, *Humanitas est DEVS &c.* Ita ex alterâ parte non*

NB:

De Fide & Symb. cap. 7. & de Agone Christ. cap. 26.

repudiamus prædicationem in concreto factam, *iste homo est Deus, & sedet ad dextram Dei Patris*, præprimis si non tantum concretum personæ, sed & simul naturæ, nimirum in ipso unionis statu intelligatur, sine tamen confusione actuum naturæ & personæ, qui nunquam non diligentissimè distinguui debent. Sed pergit Bellarminus impetere Majestatem Christi-Hominis, utur ictibus plerunque innocuis, ut porrò videbimus.

Joh. V.

Dum enim inter ea scripturæ testimonia, quæ ex Evangelicorum mente sibi ipsi objicit, illud quoque recenset, quo Christus *Patrem sibi tanquam Filio omne Judicium dedisse restatus est*: Ex tribus modis, quibus hoc testimonium intelligi posse cenfet Bellarminus, secundus est, quo intelligi posse existimat *eâ ratione, ut illa omnia significentur data Humanitati non in se, sed in Supposito, idque per gratiam unionis*. Et ita videri accepisse Augustinum undè non sequatur, *Christi humanitatem habere in se formaliter Divina attributa, sed solum esse naturam ejus Suppositi, quod illa habet attributa*. Ictibus inquam innocuis. Quamvis enim Augustini autoritate phrasibus verbalem Idiomaticum Communicationem exprimentibus realiter communicatam homini Christo Majestatem, ut hæcenus non semel, impugnare videatur; fateri tamen debuit, eadem ductus Augustini autoritate, *Attributa Divina data & communicata esse Humanitati vel Christo Homini per Gratiam unionis*, utur non in se vel in statu simplici & separato, sed in Supposito, vel in statu, ut supra explicavi, composito, & quod eodem redit, in Statu Unionis æternum insolubilis. Et sicut nemo Evangelicorum dixit vel scripsit, Christi humanitatem habere in se Divina attributa *formaliter*, termino hoc juxta accuratorem philosophicam sumto, sed quæ phrasid recepta est, *personaliter*; ita justominus iterum est & planè insufficientis, quod Bellarminus subjungit, *Christi humanitatem solum esse naturam ejus suppositi, quod illa habet attributa*, quasi non per concessam Unionis gratiam Christo Homini etiam communicata sint. Unum adhuc est super pro vindictis Divinæ Majestatis & in specie ubiunitatis, vel omnipræsentis Christo homini communicatæ, quod nimirum attinet illud Augustini testimonium, quod paulò ante ex Sermonè decimo & quarto de Verbis Apostoli fuit productum, ad cujus enervationem Bellarminus observat, quæ ibi dicuntur, *non de Naturâ humanâ, sed de Personâ intelligi debere*; nec dictum esse ab Augustino, *Humanitatem esse in Cælo, in terrâ Deitatem, sed in Cælo Filium hominis, id est, personam, in terrâ Filium Dei, id est, eandem Personam, quia ubique illa sit persona*. Sed malus est Hermineva Bellarminus. Etsi enim Augustinus, & datâ forsitan operâ, hisce locutionibus abstractivis in hoc negotio abstinuit, non tamen illud in præjudicium aut detrimentum Majestatis Christo-homini communicatæ factum est, utpote quam Ei ibidem expressissimè adscripsit. Nec nisi perversissima est Verborum Augustini depravatio, ea, quæ de Concreto Naturæ dicuntur, de concreto Personæ tantum intelligere, actusque personæ omninò naturæ, quæ alterius Idiomaticum particeps est facta, denegare, quod, annon sit Nestorii errorem è cineribus revocare, ii judicent, quibus hæc talia penitus constant. Certè intolerandum est ubi Augustinus expressè Filium hominis vel DEI nominat, adeoque naturas inter se apertissimè distinguit, indicans, quid cuius per gratiam Unionis ab alterâ accedat, & de eâ prædicari possit, imò ob oraculorum perspicuitatem debeat, subterfugium ad denominationem sumere personalem, id est, verbalem solummodò communicationem, quæ in re ipsâ nullum planè habeat fundamentum, & per quam non parum hujus Mysterii sublimitas labefactatur. Absurdissimum est præterea, personæ, vel ut Bellarminus aliàs non semel amat loqui, toti supposito aliquid adscribere, & alterutri Naturæ, ex quâ hæc Persona constat, id negare, cum tamen ipsa Naturarum unio, quæ conjunctissima est, hanc Idiomaticum & operationum mutuum communicationem requirat, eamque non verbalem solummodò, sed omninò realem, ut hæcenus non semel monitum. Quæ ultimo capite exhibet Bellarminus de accessorio quodam argumento, ad defendendam Ubiquitatem vel omnipræsentis Majestatem Christo-homini communicatam, desumpto à summâ Christi-hominis Felicitate, Pulchritudine & Beatitudine, ad cujus refutationem aliquâ Augustini autoritate usus est, quia in eo ipsius Controversiæ & Quæstionis cardo non vertitur, innocuo hinc prætermittuntur silentio.

